

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta sociálních studií

JAN KELLER

POLITIKA S RUČENÍM OMEZENÝM

Příprava ke kurzu **Úvod do politické sociologie** (SOC 137)

Vypracoval: **Michal Mrkvička** (182420)

1. Postmoderna

Sociolog Jan Keller v úvodu této kapitoly zdůrazňuje, že každý postmoderní myšlenkový směr a každá postmoderní škola má jen jednoho člena – toho kdo ji založil. Existuje totiž přesně tolik pojetí postmoderny, kolik autorů se k ní vyjadřuje, protože postmoderna zdůrazňuje pluralitu a k podstatě postmoderny patří nezávaznost interpretací a nejasnost východisek. Svým postojem k postmoderně sdružuje své představitele do dvou velkých „ideálních“ táborů, protože stejně jako k moderně k ní lze přistupovat buď s radostným očekáváním nebo s neskrývanými obavami.

Zatímco historičtí optimisté tvrdí, že postmoderna znamená konec dějin, že osvobozuje člověka od moderních omezení stejně radikálně jako ho dříve modernita osvobodila od omezení společnosti tradiční a že přináší naprosté rozvinutí svobod, tak její kritici sice na jedné straně souhlasí s tím, že člověka radikálně osvobozuje, ale zároveň také důrazně upozorňují, že mu bere i kus jeho rozumu, identity a vkusu.

Pokud se pokusíme o nezaujatý postoj k postmoderně, tak za klad můžeme považovat odmítnutí výkladů včetně naivních představ o jednosměrnosti pokroku. Ale daní za to je ztráta zájmu o kauzalitu a ztráta snahy plánovat byť i nejbližší budoucnost. Keller ale upozorňuje a varuje, že program „nemyslet na budoucnost“ je údělem bezprizorních tuláků a ubohých bezdomovců.

2. Politika a postmoderna

Různým a protikladným charakteristickým rysům moderny se nemůže ubránit ani politika. Jedním z hlavních hesel postmoderny je přesvědčení o neodvratném konci všech velkých ideologií. Keller tuto myšlenku aplikuje na tři hlavní politické ideologie a u každé z nich vypočítává z toho plynoucí hlavní slabiny. U představitelů konzervativní ideologie vidí jako hlavní slabinu, že neumějí vysvětlit lidem to, co stále víc přestává fungovat –např. sociální stát, náboženství. Liberálové zas nedokáží vysvětlit, proč lidé využívají své svobody k jednání, které ohrožuje druhé nebo vede k sebestrukci, a u socialistické ideologie vidí jako hlavní slabinu, že pod jeho hesly byly provozovány techniky, které degradovaly člověka.

Keller se tedy ptá, pokud skončila všechna velká vyprávění, tak podle čeho se poté rozliší politické strany? Má pocit, že všem půjde o jediné, všechny budou mít podle něj podobné recepty, všechny budou chtít zajistit současnou společnost, ale ne budoucnost nebo myslet na minulost. Vidí problém v tom, že každý jedinec je v postmoderní společnosti

strůjcem svého osudu – na koho ale budou vlastně politické strany před volbami apelovat ?! Sám sebe se ptá, jestli by nebylo výhodnější, kdyby se u moci střídaly jen dvě velké strany a měnily by se na základě losování nebo hodů mincí. Bylo by to totiž mnohem finančně výhodnější než vypisovat stále nové a nové volby. V postmoderních poměrech volí každý podle svých osobních preferencí a jeho volba už není sociálně podmíněná (politické preference jsou rozloženy poměrně náhodně) – už moc neplatí, že dělníci volí statisticky významněji jiné strany než např. podnikatelé.

Rysem postmoderních politických stran je i to, že nechtějí mít žádnou budoucí vizi – v tom případě je totiž podle situace schopná měnit svou identitu, což jim nesvazuje ruce a díky tomu se zdají být pro voliče naprosto spolehlivé a důvěryhodné. Politické strany využívají toho, že rysem postmoderního člověka je vyžadování rychlého střídání různých zážitků. Ovšem to, že člověk je schopen nekriticky obdivovat to, na čem je založena existující moc, je cílem každé ideologie. Konkrétně mluví o televizní a automobilové kultuře, která činí z pohyblivosti jako mocenské kategorie kategorii estetickou, kdy je aktér zbavován vnímavosti k pochopení širších kontextů.

Politici také vědí, že obyčejní lidé milují rychlé střídání produktů, mód, postojů, proto politické strany po vzoru výrobců neustále obměňují svůj zevnějšek, neboť atraktivní obal přiláká spolehlivě i k výrobku, který zůstává jinak nezměněn – tomto kontextu vysvětluje i původ bombastických volebních kampaní. Dalším z postmoderních politických triků je to, že si politici dělají legraci ze sebe samých nebo ze svých politických ambicích

Zrušení hierarchie mezi vysokou a masovou kulturou v postmoderní společnosti se do politiky promítá v podobě podivného chování politiků, kteří se na jedné straně snaží důstojně reprezentovat moc, ale na straně druhé vystupují v televizních estrádách s populárními zpěváky nebo vyprávějí lechtivé příběhy ze svého života, aby ukázali, že když je zvolí, tak se s nimi nudit nebudou. V postmoderně je totiž prioritní mít správné image – být věrohodný je důležitější než být pravdomluvný, protože pravdu lze hůře ověřit než věrohodnost, která přichází skrz výsledky předvolebních výzkumů.

Použitá literatura:

Keller, Jan. *Politika s ručením omezeným - proměny moci na prahu 21. století*. Praha: Evropský literární klub, 2001